

04 AUG 2010

ՀԱՅԻՆ ՀՈՂԺՈՂԿՈՄԱՏ — ՄԵԽԱՆԻԶԱՅԻԱՅԻ ՍԵԿՏՈՐ

ՏՐԱԿՏՈՐԻԱՏՆԵՐԻ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ՍՏՈՒԳՄԱՆ
ԾՐԱԳԻՐ

ԳՅՈՒՂՀՐԱՏ

1934

ՅԵՐԵՎԱՆ

629.113

S-99

54-78
629.113
5-99

Հաստատված է ԽՍՀՄ Հոգեբանության տեղա-
կալ ընկ. Մուրալովի կողմից 19/XI 1933 թ.

ՎՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1. Վորակավորման հանձնաժողովների հիմնական խնդիր-
ներն են տրակտորիստների տեխնիկական պատրաստականության
մակարդակի ստուգումը և նրանց առաջին կամ յերկրորդ կատե-
գորիաների դասումը: Հանձնաժողովներն այդ բանի համար
պետք է ստուգեն յուրաքանչյուր տրակտորիստի ունակու-
թյունը, տրակտորի վրա աշխատելու հիմնական կանոնները պահ-
պանելու և կիրառելու ճշտությունը համաձայն սույնին կցված
ժրագրի:

2. Առանձնացնել այն տրակտորիստներին, վորոնք կարող
են տրակտոր վարելու թույլտվություն ստանալ միայն մեկ-յեր-
կու ամիս լրացուցիչ նախապատրաստությունից հետո:

3. Յուրաքանչյուր տրակտորիստի վրա հավաքվում է նրան
բնութագրող մատերիալ՝ բրիգադիւրից, վորի հետ նա աշխատում
է, կոտնտեսությունից՝ վորի մեջ նա գտնվում է, կուսակցական
և կոմյերիտական կազմակերպություններից: Տրակտորիստի կոչ-
ման քննության չեն յենթարկվում դասակարգայնորեն խորթ և
թշնամի տարրերը, նույնպես նաև յերդվյալ լողորները, վորոնք
իրենց անխնամ վերաբերմունքով փչացնում են մեքենաները, ան-
բարեխիղճ են աշխատում, հախշտակում են նավթամթերքները,
անկանոն են դուրս գալիս աշխատանքի:

4. ՄՏԿայանների և խորհտնտեսություններին կից կազմա-
կերպված վորակավորման հանձնաժողովները պետք է իրենց աշ-
խատանքը տանեն ճշտությամբ դեղավարվելով «Տրակտորային
պարկի կազմակերպման և ոգտագործման մասին» ԱՊԽ-ի 1933
թվի սեպտեմբերի 21-ի վորոշումով և ԱՊԽ-ի հաստատած «Կանո-
նադրությունը՝ ՄՏԿայանի տրակտորիստի մասին»:

5. Տրակտորիստների վերավորակավորումը պետք է այնպես
կազմակերպվի, վորպեսզի նա ոժանդակի տրակտորների արտա-
դրողականության բարձրացմանը, տրակտորների և գործիքների
տեխնիկական խնամքի բարելավմանը, տրակտորիստների հիմնա-

իմանալ շարժիչի գլանների աշխատանքի կարգը: Կարողանալ իր տրակտորի շարժիչի գլանների աշխատանքի աղյուսակը կազմել: Գիտենալ թափանիվի (маховик) նշանակությունը:

Գաղաբաշխման մեխանիզմի կառուցվածքն ու գործունեությունը: Բաշխման առանցքի պտույտների թիվը: Խփանների բացակի (зазор) անհրաժեշտությունը, նրանց ճիշտ կարգավորման նշանակությունը:

Գիտենալ շարժիչի հիմնական անսարքությունները (ծնկածե առանցքի առանցքակալների հալվելը, կոմպրեսիայի կորուստը և այլն): Առանցքի առանցքակալների հալվելու պատճառները (առանցքակալի պահպանակի (вкладыш) անճիշտ լցնելն ու դնելը, անհամապատասխան բարիտի գործածումը, անխնամ և անորակ յուղելը, առանցքակալների անճիշտ ձգելը): Առանցքակալների ժամանակին ձգելու նշանակությունը: Կարգավորող միջնադիրները (прокладка): Կոմպրեսիայի կորուստի պատճառները: Այրուքի փնտսը շարժիչի գլանների ներսում և նրա գոյացման պատճառները: Խփանների հղկման (притирка) անհրաժեշտությունը:

Գործնական ունակություններ

Տրակտորի շարժիչի դետալների հետ վարվել կարողանալը: Շարժաթևային առանցքակալները դռնակներից ստուգելը: Հանել և ճիշտ դնել շարժիչի կարտերը: Կարտերի համար ստվարաքարտից (картон) նոր միջնադիր պատրաստել: Ճիշտ ամրացնել շալիչտներով շարժաթևային գնդերի թիկները: Դռնակի միջով ստուգել մեխոցային մատի ամրացնող գնդերի թիկների ամրացումը: Բրիգադիրի անպայման մասնակցությամբ ձգել շարժաթևային առանցքակալները:

ՍՆՄԱՆ ՍՈՍՏԵՄԸ

Թեորետիկական գիտելիքներ

Գիտենալ տրակտորային վառելանյութերի հիմնական տեսակները: Գիտենալ տրակտորի վրա անհամապատասխան վորակի և կողմնակի խառնուրդներով կեղտոտված վառելանյութի գործադրության հետևանքները: Տրակտորում գործածվող նյութերի ու շաղիքի ֆիլտրացիայի (քամելու) անհրաժեշտությունը: Մնման վողջ սխտեմի պարբերական լվացման նշանակությունը: Վառելանյութի և յուղի ներգործությունը ուտինի վրա, սառեցման սխտեմի ուտինե շլանգների և վենտիլատորի ուտինապատ փղկերի քայքայումը վերահիշյալից: Գիտենալ սնման սխտեմի սարքի կառուցվածքն ու գործունեությունը (վառելանյութի բաքերը, վառե-

լանյութ տանող խողովակները, քամիչները, կարբյուրատորը, ուղամաքրիչը, պտույտների կարգավորիչը): Յուրաքանչյուր սարքի դերն ու նշանակությունը և նրա գործունեության հիմունքները:

Գործածական խառնուրդի պատրաստման հիմունքները: Աղքատ և հարուստ խառնուրդներ, նրանց արտաքին նշանները: Խառնուրդի վորակի ազդեցությունն աշխատանքի և շարժիչի ուժի վրա ու վառելանյութի ծախսումը:

Գործածական խառնուրդը տաքացնելու և շարժիչի գլանին ջուր տալու անհրաժեշտությունը: Շարժիչի գլանների սրսկման ժամանակ «կոշտ», աղերով հարուստ ջրի գործադրության հետևանքները:

Ողամաքրիչի նշանակությունը.—չգործող կամ կարբյուրատորի հետ պինդ չմիացած ողամաքրիչով աշխատելու հետևանքները: Ողամաքրիչին խնամելու, հետևելու կանոնները:

Պտույտների կարգավորիչի գործողության հիմունքները: Շարժիչի նորմալ չափից գերազանցող պտույտներով աշխատելու փնտսը: Կարգավորիչները պլոմբելու և պլոմբի անձեռնմխելիության անհրաժեշտությունը: Պտույտների կարգավորիչին հետևելը:

Գործնական ունակություններ

Կարողանալ տարբերել տրակտորային վառելանյութերը (կերոսին, լիգրոին և բենզին): Գործնականորեն վորոշել վառելանյութի վորակը: Տրակտորի մեջ լցնելուց առաջ դաել և քամել վառելանյութը:

Լվանալ վառելանյութի բաքերը: Վառելանյութի և ջրի խողովակների ու քամիչի սխտեմը քանդել, մաքրել և հավաքել: Հանել և դնել կարբյուրատորը: Խողովակները մաքրել ջրից առաջացած նստվածքից:

Լվանալ ողամաքրիչը, սարքել և դնել իր տեղը:

Կարբյուրատորը կարգավորել տնտեսական (խնայողական) խառնուրդի համար: Շարժիչը բենզինից փոխադրել կերոսինի: Վորոշել շարժիչի գլաններին ջուր տալու անհրաժեշտությունը:

4. ԿԱՅԾԱՐԿՄԱՆ ՅԵՎ ԼՈՒՍԱՎՈՐՆԸ ՍՈՍՏԵՄԸ

Թեորետիկական գիտելիքներ

Գաղափար ունենալ ելքատրականության և ելքատրական հոսանքը չափելու միավորի (վոլտ, ամպեր) մասին: Պատկերացում ունենալ մազնխանների և ելքատրոմագնիտների մասին: Մեքենայական յեղանակով ելքատրոնոսանք ստանալը:

Դիւնամոմեքենայի և մագնետոյի գործողութեան հիմունքները: Դիտենալ մագնետոյի գլխավոր մասերը (մագնիտային սիստեմը, փաթաթվածքները, անջատիչները, բաշխիչը) և նրանցից յուրաքանչյուրի նշանակութիւնը: Դործի գցելու սրագացուցիչի կառուցվածքն ու դերը:

Կայծատու մոմերը, նրանց դերն ու կառուցվածքը: Մոմերը մաքրելու յեղանակները: Մոմի միջուկի մեկուսացնող վռանի (ВТУЛКИ) ջնարակի (ГЛАЗУРЫ) փչացման հետեանքները: Մոմի վատ աշխատելու պատճառները:

Նախակայծարկման անհրաժեշտութիւնը, նրա ազդեցութիւնը շարժիչի աշխատանքի և կարողութեան վրա: Մագնետոն մշտական նախակայծարկման ճիշտ դրվածքի (УСТАНОВКА) նշանակութիւնը: Նորմալ նախակայծարկումն կազմակերպելու կանոնները:

Տրակտորները լուսավորելու անհրաժեշտութիւնը: Լաւ լուսավորութեան ազդեցութիւնն աշխատանքի վորակի վրա: Իմանալ լուսավորութեան սարքի միացումների սխեման: Լաւ իմանալ լուսավորութեան սարքերը խնամելու կանոնները (դիւնամո, ֆարերը, լարերը և այլն):

Պորժնակաւ ունակութիւններ

Վորոշել վառելու սիստեմի խափանման տեղը:

Լարերն ստուգել մեկուսացման ամբողջութեան և միացման հոսատու լինելու տեսակետից: Փոխել մագնետոյից մոմերին տանող լարերը: Քանդել և մաքրել մոմը: Վորոշել նրանց պիտանիութիւնը հետագա աշխատանքի համար:

Ճիշտ դնել նորմալ նախակայծարկումը:

Վորոշել լուսավորման սիստեմի խափանումները: Փոխել լուսավորութեան լարերը: Պարզել ելեքտրոլամպի պիտանիութիւնը:

5. ՊԱՂԱՅՄԱՆ ՍԻՍՏԵՄԸ

Թեորետիկական գիտելիքներ

Շարժիչի պաղեցման անհրաժեշտութիւնը: Պաղեցման ամենաձեւնտու սահմանները: Չափից դուրս պաղեցված և չափից դուրս տաքացված շարժիչով աշխատելու հետեանքները: Պաղեցնող ջրի ջերմաստիճանը կարգավորելու յեղանակները, ռադյատորի առջևի գոգնոցի (շտորկա), փոկի թուլացումը և այլն:

Պաղեցման սիստեմի հիմնական մասերը (ջրի շապիկ, ռադյատոր, ջրամիացնող խողովակներ (ПОТРУБОК), քամար) նրանց դերն ու կառուցվածքը: Պաղեցման տերմոսիֆոնյան սիստեմի գոր-

ծողութեան հիմունքները: Հարկադրական սիստեմի առավելութիւնները: Պաղեցման սիստեմին հետեւելու կանոնները: Ջրի վորակը պաղեցման համար: «Կոշտ», աղերով հարուստ ջրի գործածութեան հետեանքները: Նստվածքը և նրա ազդեցութիւնը շարժիչի աշխատանքի վրա: Պաղեցման սիստեմի պարբերական լվացման անհրաժեշտութիւնը:

Շարժիչի գործարկումը սառն յեղանակին: Շարժիչի առանց ջրի գործարկման վնասը: Ջուրը սառելուց պաշտպանելու յեղանակները:

Պորժնակաւ ունակութիւններ

Ռադիատորի, միացնող ամրացուցիչների միացնող խողովակների (крепления) ձգելը: Վերացնել պաղեցման սիստեմի տարբեր միացումներից ջուր հոսելը: Ճիշտ ձգել վիստրիատորի փոկը: Պահպանել պաղեցնող ջրի նորմալ ջերմաստիճանը:

Պաղեցման սիստեմը լվանալ: Մաքրել ստուգիչ խողովակը: Ստուգել և ձգել վառելանյութի բաքերի ամրացումները:

6. ՇԱՐՇԻՉԸ ՅՈՒՂԱՆԻՍԻ ՍԻՍՏԵՄԸ

Թեորետիկական գիտելիքներ

Պատկերացնել իրար հետ շփվող մակերևութները յուղելու դերն ու նշանակութիւնը: Տրակտորային յուղերի տեսակները, տարբեր յուղերի գործածութիւնը՝ տարվա յեղանակի կապակցութեամբ: Յուղի վորակը վորոշելու գործնական յեղանակները:

Դիտենալ շարժիչը յուղելու սիստեմի կառուցվածքը: Յուղի մղիչի (НАСОС) և մանոմետրի կառուցվածքն ու գործունեութիւնը: Շարժիչն աննորմալ յուղելու հետեանքները: Յուղը պարբերաբար փոխելու և կարտերը լվանալու անհրաժեշտութիւնը: Յուղը փոխելու և ավելացնելու ժամկետները:

Սառն ժամանակ յուղելու սիստեմին հետեւելու առանձնահատկութիւնները:

Պորժնակաւ ունակութիւններ

Պորժնականորեն վորոշել յուղի վորակը: Կարողանալ բանեցված յուղը տարբերել թարմից: Վորոշել յուղի մակարդակը կարտերում: Յուղը լրիվ փոխել կարտերում: Մաքրել լցանցքի ցանցը: Իննակի միջով շարժելով լվանալ կարտերը: Քանդել ու մաքրել յուղի մղիչը:

Թեորեթիկական գիտելիքներ

Կցման մեխանիզմի տեսակը, նրա հիմնական գործողությունները, գլխավոր մասերը և նրանց փոխներգործությունը: Սահուն միացման անհրաժեշտությունը: Դիսկերի և ֆերրադոյի մաշվելը: Ազդեցի խնամքը և նրա կանոնավորումը: Ազդեցի դժվար անջատման պատճառները: Դիսկերի թեքություն հետևանքները:

Հաղորդման տուփի դերը: Գրտենալ տրակտորի արագություն մեծությունները: Արագության մեծություն և տրակտորի շարժման ուղղության փոփոխման հիմունքները: Տուփի խնամքն ու յուղելը: Արագությունը փոփոխելիս աղմուկի պատճառները: Աշխատանքի ժամանակ աղմուկի պատճառները: Լյուֆտի նշանակությունն ատմամալոր անիվների ատամների միջև: Վերջին հաղորդումը: Դիֆերենցիալի աշխատանքի հիմունքները:

Տրանսմիսիան յուղելու համար գործածվող յուղը: Տրանսմիսիայում յուղը փոխելու ժամկետները:

Գործնական ունակություններ

Կարողանալ կարգավորել կցման ազդեցը—քաշիչը, ճիշտ միացնել կցման ազդեցը: Ճիշտ և անաղմուկ փոխել արագությունը:

Վորոշել տրանսմիսիան յուղելու համար գործածվող յուղերի վորակը: Լրիվ յուղել տրանսմիսիան:

8. ԸՆԹԱՑՔԱՅԻՆ ՄԱՍԸ ՅԵՎ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՑԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄԸ
Թեորեթիկական գիտելիքներ

Տանող անիվները: Հողին շղթայված սարքավորումները և նրանց դրություն ազդեցությունը տրակտորի տեղադրություն (буксование) վրա: Տեղադրություն ֆլասը: Արդեակից (тормоз) ոգրավելու կանոնները:

Առաջի անիվները խնամելու կարգը: Ռեբորդի դերը: Առաջին անիվների թոփերի (ступица) լյուֆտի ֆլասը: Առաջին անիվների կարգավորման կանոնը:

Ղեկային կառավարման նորմալ կարգավորումը: Շտուրվալի լյուֆտի նշանակությունը: Ղեկային կառավարման քաշիչների կարգավորումը: Փոխանցող շկիֆը և ուժի փոխանցողը:

Կցման ունկի (скоб) կարգավորման անհրաժեշտությունն ու նշանակությունը:

Վանկանյութի ցուցիչի կառուցվածքն ու գործունեությունը (СТЗ, ХТЗ):

Գործնական ունակություններ

Ամրացնել հետևի անիվների հակա-մանեկները (контр гайка): Ստուգել և վերացնել առաջի անիվների լյուֆտը (առանց քանդելու): Սալնիկի (сальник) լվանալու ու փոփոխելու հետ ձգել առանցքահալները:

Ստուգել ղեկային կառավարման քարշի ամրությունը, հետևի կամրջակի պատյանի գնդերի թների ձգումը, շարժների և ռեբորդների ամրությունը:

Հանել և հաղցնել փոխանցող շկիֆը:

9. ՏՐԱՆՑՈՐՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻՆ ԱԿԱՎԱՍՏՐԱՍՏՆԻԸ

Թեորեթիկական գիտելիքներ

Տրակտորի վրա գտնվող գործիքների թվարկումը և յուրաքանչյուր գործիքի նշանակությունն ու դերը:

Տրակտորը դնելու և նրա դետալների ամրությունն ստուգելու հաջորդականությունը:

Նավթամթերքներով լցնելու և յուղելու կարգն ու հաջորդականությունը: Բանեցված յուղը հավաքելու անհրաժեշտությունը: Նավթամթերքներով լցնելու և յուղելու սարքավորումների (արմատուրայի) նշանակությունը և նրան մաքուր պահելու անհրաժեշտությունը:

Նավթամթերքների լցման և յուղելու մեքենայացման առավելությունները: Տվյալ տնտեսության մեջ յեղած նավթամթերքների լցնելու և յուղելու մեքենայացված սարքավորումների կառուցվածքը—գործողությունը և նրանց հետ վարվելու կանոնները:

Տրակտորի մեջ լցվող նավթամթերքների հաշվառման կարգը:

Գործնական ունակություններ

Ստուգել տրակտորի վրա գտնվող գործիքների առկայությունն ու պիտանիությունը: Ստուգել և ձգել տրակտորի բոլոր ամրացումները՝ պահպանելով սահմանված հաջորդականությունը:

Տրակտորը վանկանյութով, յուղերով և ջրով լիովին լցնելը (այս գործում հատուկ ուշադրություն է դարձվում լցնելու վորակի և արագության վրա): Կցման ժամանակ պետք է ոգտագործվեն տնտեսության մեջ յեղած այդ գործողությունները մեքենայացման յենթարկող բոլոր սարքավորումները: Շարժը ճիշտ լըծ-

ներ աղիղողով և սրակել արանամխիայի ու արակտորի շարժիչի յուղամանները: Բանկցված յուղը հալվաքել ու լցնել տակաօի մեջ:

10. ՏՐԱԿՏՈՐԸ ԸՆԹԱՅՐԻ ԳՅՆԼԸ ՅԵՎ ԵՐԱ ԱՇԽԱՏՅՈՒՆՆԵՐԸ

Թեորետիկական գիտելիքներ

Ղեկավարման, կարգավորման և ստուգման բոլոր որգանները դերն ու նշանակությունը (ընթացքի գցող բռնակը) մագնետոյի շնիկը, նախակայծարկման և դրոսելային կափարիչի (защита) լծակիկները, կարբյուրատորի կարգավորիչ պտուտակները, կցման պեղալը, արագություն փոփոխման և շիկի միացման լրծակները, յուղային մոնոմետրը և այլն): Նրանց ոգտագործելու կանոնները:

Շարժիչի գործի պցելու ոպերացիաների հաջորդականությունը: Շարժիչը տաքացնելու անհրաժեշտությունը: Նափթի անցնելը: Յերկու վառելանյութերի բաքերի ծորակները միաժամանակ բաց անելու վսասը: Կարբյուրատորը տնտեսական ոգտավետ խառնուրդի համար կարգավորելու կանոնները: Աշխատանքն սկսելուց առաջ շարժիչը լսելու անհրաժեշտությունը:

Տեղից շարժվելը: Կցորդ գործիքներ ունեցող տրակտորի վրա հարթ տեղում և զառիվայր ու զառիվեր տեղերում աշխատելու կանոնները:

Տրակտորի աշխատելու ժամանակ մշտական ուշադիր զննումներ պահանջող տեղերը: Կցորդ գործիքներով Յ-րդ արագություն շարժվելու վսասը: Տրակտորի անիվների տեղապատույտի ժամանակ տեղից շարժվելու կանոնները:

Տրակտորի վրա աշխատելու առանձնահատկությունները, յերը նրան կցված և գութան, շարքացան, բերքահավաքի մեքենաներ և կոմբայն: Ստացիոնարում աշխատող տրակտորին խնամելու կանոնները:

Տրակտորի և շարժիչի կանգ առնելը: Աշխատանքից հետո տրակտորը մաքրելու անհրաժեշտությունը: Յուրտ ժամանակ ջուրը թափելու անհրաժեշտությունը: Տրակտորները ձմեռային պահպանման նախապատրաստելը (բոլոր նյութերի թափելը, գըլանների յուղելը, դետալների հանելը և այլն): Տեխնիկայի անվտանգության կանոնները տրակտորի աշխատելու ժամանակ:

Գործնական ունակություններ

Ճիշտ ոգտվել ղեկավարման բոլոր որգաններով: Ճիշտ աշխատանքի գցել տրակտորները՝ պահպանելով ոպերացիաների հաջոր-

դականությունը: Վորոշել շարժիչը բենզինով տաքացնելու ավարտումը և նա վթի անցնելու հնարավորությունը: Կարբյուրատորը կարգավորել տնտեսական ոգտավետ խառնուրդով աշխատելու համար: Վորոշել շարժիչի զլաններին ջուր տալու անհրաժեշտությունը:

Հանգիստ շարժվել տեղից: Բոլոր արագությունների և հետք ընթաց շարժման ժամանակ վստահ ղեկավարել տրակտորը: Առաջ և հետ շարժվել նեղ (պայմանական) դոների միջով: Հետևի մասով մոտենալ կցվող մեքենային և մեքենան ճիշտ կցել տրակտորին: Կցման ունկերը տեղը դնել տարբեր մեքենաներով աշխատելու ժամանակ: Վստահ աշխատել կցորդ մեքենաներով: Արագություն (ազդանշանով) միացնել և բաժանել կցորդ գործիքների ավտոմատները (պայմանական): Կիրառել տեղապատույտի նվազեցման ձևերը: Տրակտորը վստահ շարժել բլուրների և թեքություններ վրայով: Կարողանալ ոգտվել արգելակով: Ճիշտ կանգնեցնել տրակտորն ու շարժիչը: Յեխից ու փողոց լավ մաքրել տրակտորն ու տրակտորիստի կողմից սպասարկվող կցորդ մեքենաները:

Կարողանալ տրակտորը նախապատրաստել ձմեռային պահպանմանը:

11. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽԱՓԱՆՈՒՄՆԵՐԸ ՏՐԱԿՏՈՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՈՒՄ

Թեորետիկական գիտելիքներ

Թխկոցների և աղմուկի նշանակությունը տրակտորում: Տրակտորը լսելու գործիք (ստետոսկոպ): Աննորմալ թխկոցներ և աղմուկ հանող տրակտորի վրա աշխատելու հետևանքները: Թխկոցներ առաջացնող պատճառների վորոշման կանոնները: Վոշ բոլոր զլաններով աշխատելու վսասը:

Տրակտորի սնման, կայծարկման խստեմի և մյուս մեխանիզմների հիմնական անկանոնությունները:

Կցման ազույցի աշխատանքի աննորմալությունները: Արագությունների փոխանցման ժամանակ առաջացած աղմուկները: Հետևի կամրջակի աղմուկները: Խափանումների վորոշման կանոնները:

Հաստատ իմանալ այն խափանումների թվարկումը, վորոնք տրակտորիստը կարող է վերացնել և վորոնց առկայություն ժամանակ անհրաժեշտ է կանչել բրիգադիրին:

Տարբերել տրակտորի աննորմալ թխկոցներն ու աղմուկը: Կարողանալ վորոշել թխկոցն ու աղմուկն առաջացնող պատճառները: Կարողանալ ոգտվել ամենահասարակ ստեղծակողից: Կարողանալ վորոշել չաշխատող գլանը:

12. ԱՆԵՍԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Թեորետիկական գիտելիքներ

Գիտենալ տրակտորային բրիգադի կառուցվածքը: Տրակտորիստների իրավունքներն ու պարտականությունները: Պատկերացում ունենալ տրակտորային աշխատանքի համար հողամասեր ընտրելու և այն հատվածների բաժանելու մասին:

Տրակտորիստների հերթափոխության կարգը: Տրակտորը և կցորդ գործիքների խնամելու պարտադիր կանոնների նշանակությունը: Տեխնիկական խնամքի հիմնական ոպերացիաները, նրանց տեղակայանությունը և առանձին ոպերացիաների պարբերականությունն ու հաջորդականությունը:

Գիտենալ տարածությունները չափելու յեղանակները: Տրակտորային աշխատանքների հիմնական տեսակների համար արտադրողականության և վառելանյութի ծախսման նորմաները: Նախնական հաշվետվության ձևերը լցնելու կարգը: Հերթափոխության ժամանակ վառելանյութի ծախսը վորոշելը:

«Տրակտորիստի վկայականի» նշանակությունը: «Վկայական» տալու և գրելիլու կարգը: Աշխարհագրականության՝ սոցմրցակցության և հարվածայնության նշանակությունը և նրանց ազդեցությունը աշխատանքի վորակական և քանակական ցուցանիշների վրա:

Տրակտորիստի աշխատանքի վարձատրությունը: Խրախուսման և տուժի միջոցառումները: Արտադրողականության նորմաները գերազանցելու, տրակտորի լավ գրություն, վառելանյութի խնայողության և աշխատանքի լավ վորակի համար պարգևատրելը: Հասկացողություն ունենալ աշխատանքի ժամանակ տրակտորի նախապատրաստումը կազմակերպելու մասին:

Պորժնակյան ունակություններ

Կարողանալ կողմերը չափելու միջոցով վորոշել մշակած հողամասի չափը: Չափել ծախսած վառելանյութի քանակը:

1 ՑԵՎԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԱԳՐՈՏԵԽՆԻԿԱՅԻՑ

Թեորետիկական գիտելիքներ

ՄՏԿայանի հիմնական խնդիրները բերքատվությունը բարձրացնելու և հողը լավ մշակելու համար: Հասկացողություն հողերի մասին.— նրանց տարբեր տեսակները (սևահող, ավաղուտ, կավային, ավաղահող և այլն): Տվյալ շրջանի հողերի տեսակները: Հողի մշակման առանձնահատկությունները տվյալ ՄՏԿայանի կոտորտետություններում լեղած տարբեր կուլտուրաների (մշակույթների) համար:

2. ՀՈՂԻ ՄԵՍԿՈՒՄԸ

Թեորետիկական գիտելիքներ

Հողի մշակման հիմնական ձևերը: Հողի նախնական մշակման (հերկի) ազդեցությունը բերքատվության բարձրացման վրա: Նոսր հերկի ֆուսարարական թերրիայի ֆուսար: Հերկի տեսակները (խոպան ցել, գարնանավար):

Հերկի վորակական ցուցանիշները: Հերկի անհամաչափ խորություն, չվարած տեղերի, շուռ չտված շերտերի ֆուսար:

ՄՏԿայանում յեղած գութանների կառուցվածքը: Գութանի հավաքման ստուգումը: Գութանն աշխատանքի դնելու կանոնները: Գութանը տրակտորին սխալ կցելու հետևանքները: Վարի յեղանակները: Գութանի աշխատանքի հիմնական թերությունները: Գութաններին խնամելու կանոնները:

Հողը փոցխելու ու կուլտիվացիայի յենթարկելու անհրաժեշտությունը: Մոլախոտերի դեմ պայքարելու նշանակությունը բերքատվության բարձրացման գործում: Դիսկավոր փոցխերի հավաքման ստուգման կանոնները: Նրանց աշխատանքի դնելը: Դիսկավոր փոցխի ճիշտ սարքի գցելու նշանակությունը: Փոցխը կցելու յեղանակները՝ գութանի հետ մեկ ազրեգադում աշխատելու համար: Փոցխերին և կուլտիվատորներին խնամելու կանոնները: Փոցխերի փոխադրման ձևերը:

Պորժնակյան ունակություններ

Կարողանալ մեխանիկի դիկավարությունը հավաքել գութանները: Գութանները սարքի դնել ստաշադրված խորություն վարանելու համար: Գութանը ճիշտ կցել տրակտորին: Վորոշել վարի խորությունն ու վորակը: Գանդել ու հավաքել գութանի ավտոմատը: Մաքրել և ճիշտ յուղել գութանը: Փոխել խոփը:

Ստուգել ղեկավար փոցխի հավաքումը (ղեկերի ձգումը, ծայրի մանկենների (райга) ամրացումը և այլն): Փոցխը կցել գուլթանին: Փոցխի ղեկերն անհրաժեշտ անկյունով սարքի զցել: Մաքրել և յուղել ղեկավար փոցխը:

3. ՅԱՆՔԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Թեորետիկական գիելիքներ

Տրակտորային շարքացանների կառուցվածքն ու նրանց հիմնական մասերը: Ցանքի նորմաները և նրանց խիստ պահպանման անհրաժեշտությունը: Սերմը թաղելու խորությունը: Ցանքի նորմաների և սերմերի թաղման կարգավորման յեղանակները: Միջնաշարքեր հաստատելը: Ցանքի վորակական ցուցանիշները (նորմալ ցանք, սերմերի լավ թաղումն, միջնաշարքերի հավասարաչափությունը): Ցանված տեղերի և կրկնացանի փասը: Ցանքերի վորակի ստուգման յեղանակները:

Շարքացանները սերմերով լցնելը: Անիմների մոտի մաքրիչների ու շարքացանի խոփիկների կարևորությունը: Ցանող ապարատների աղբով և հարդով լցվելու փասը: Շարքացանների խնամքն ու յուղելը: Ցուցիչների ու մարկերների կառուցվածքը: Ցուցիչներով և մարկերներով աշխատելու կանոնները:

Դործնական ունակություններ

Կարողանալ մեխանիկի ղեկավարությամբ հավաքել շարքացանի հիմնական մասերը: Քանդել, լվանալ և հավաքել խոփիկը: Սահմանել ցանքի առաջադրված միջնաշարքերը: Շարքացանը սարքի զցել սերմը տրված խորությամբ թաղելու համար: Կարգավորել անիմների մաքրիչները: Դաշտային պայմաններում ստուգել ցանքի սահմանված նորման: Մաքրել և յուղել շարքացանը: Մարկեր սահմանել և խստորեն հետքերով առաջ դնալ:

4. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԲԵՐՔԱՀԱՎԱԿԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Թեորետիկական գիելիքներ

Ժամանակին բերքը հավաքելու նշանակությունը և բերքի կորուստների դեմ պայքարելու յեղանակները:

Բերքահավաքի մեքենաների աշխատող որդանների կառուցվածքը (կտրող ապարատը, մոտովիլո, պլատֆորման և այլն):

Հնձիչների և խուրձկապերի կառուցվածքը: Դանակների սարքի ստուգումը և աշխատանքը: Մոտովիլոյի ըստ հացի բարձրության կարգավորելու կանոնները: Բերքահավաքի ժամանակ կո-

րուստների դեմ պայքարելու միջոցառումները: Հատիկավորանների (зерноуловитель) կառուցվածքի և գործունեության հիմունքները:

Բերքահավաքի վորակական ցուցանիշները (բերքահավաք առանց կորուստների, բացակների (ореха) և այլն): Աղդանշանները բերքահավաքի ժամանակ:

Դործնական ունակություններ

Մոտովիլոյի սարքի զցելն ըստ հացի տվյալ բարձրության և պառկածության: Մոտովիլոյի դանակների սարքի ճշտությունը: Շաղապա հագցնել խուրձկապ ապարատում: Ապարատը կարգավորել փոքր և մեծ խուրձների համար: Հակյոպկայով ամրացնել դանակի սեղմնորդ: Կարողանալ տրակտորը լավ կառավարել բերքահավաքի ժամանակ: Սարքի զցել հատիկավորալ:

5. ԿՈՐԱՍՏՆԵՐ ՅԵՎ ԿԱԼՍԻՉՆԵՐ

Թեորետիկական գիելիքներ

Կոմբայնի, վինդրոուերի և հավաքողի (подборщик) նշանակությունը: Այդ մեքենաների փոխադրման յեղանակները: Կոմբայնի վրա աշխատելու առանձնահատկությունները: Մոլախոտախառն հացի աղբեցությունը կոմբայնի աշխատանքի վրա: Տրակտորիստի և կոմբայների աղդանշանային կապի անհրաժեշտությունն ու կանոնները:

Տրակտորը կալիչի հետ աշխատեցնելու և կարգավորելու կանոնները: Անվտանգության տեխնիկան տրակտորի և կալիչի միասնական աշխատանքի ժամանակ:

Դործնական ունակություններ

Կոմբայնը, վինդրոուերը և հավաքողը—դնել տրանսպորտային զրուկայան մեջ: Արագ կերպով արձագանքել բերքահավաքի մեքենաների տված աղդանշաններին:

Շկիֆների զուգահեռականության և տրակտորը կալիչին ճիշտ միացնելու ստուգումը:

ВНИИР ТЕХ
418 СМТ
ВОСТРОЕДЕЛ
Академии Наук
СССР

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՏՐԱԿՏՈՐԻՍՏՆԵՐԻ ԼՐԱՅՈՒՅԻՉ ԲՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

I կատեգորիայի տրակտորիստը պետք է հաստատ իմանա և կարողանա լավ կատարել այն բոլոր պահանջները, վորոնք առաջադրվում են II կատեգորիայի տրակտորիստին և, բացի դրանից, տիրապետի հետևյալ գիտելիքներին ու ունակություններին:

Թեորետիկական գիտելիքներ

Լավ իմանալ տրակտորային շարժիչի աշխատանքը: Մխոցների և շարժաթիկերի հավասար քաշի նշանակությունը: Թափանիվի չափերի կախումը շարժիչի գլանների թվից: Մխոցների ու գլանների դասավորությունը: Գլանների բլոկի գլխիկի միջնագլխիկի այրման պատճառները: Կարողանալ բացատրել տրակտորային շարժիչի գազաբաշխման դիագրամը:

Ավելի խոր հասկանալ բանոց խառնուրդի (рабочая смесь) պատրաստման հիմունքները և շարժիչի գլաններին ջուր տալու անհրաժեշտությունը: Խառնուրդի վորակի փոփոխման կախումը շարժիչի պտույտների թվից: Գիտենալ տրակտորային կարբյուրատորում խառնուրդի վորակն ավտոմատիկորեն կարգավորող սարքավորման աշխատանքը: Լավ իմանալ սնման սխեմայի հիմնական անկանոնությունները:

Գիտենալ ցածր լարվածության ելեքտրոնոսանքը բարձր լարվածության վերափոխելու հիմունքները: Մագնետայի անջատիչում կայծեր առաջանալու պատճառները: Կոնդենսատորի նշանակությունը:

Մագնետոն տրակտորի վրա դնելու կանոնները: Գինամոմեքենայի լարվածության կարգավորիչի աշխատանքի հիմունքները:

Գիտենալ պաղեցման սխեման լվանալու լուծույթների բաղադրությունը և կարողանալ պատրաստել այդ լուծույթները: Գիտենալ ջրի և կերոսինի խառնուրդի աղղեցությունը յուղի վորակի վրա:

Կցման ագույցի բացակի կարգավորման կանոնները: Ագույցի տեղապատվածի վերացումը:

Պատկերացում ունենալ ուժի կորուստի մասին՝ ատամնավոր փոխանցումներում: Ավելի լավ գիտենալ դիֆերենցիալների կառուցվածքն ու դործունեությունը: Դիֆերենցիալի սատելիտների և խաչմերուկի (крестовина) խիստ մաշելու պատճառները:

Լավ իմանալ ավտոխցանի աշխատանքը՝ տրակտորի մեջ վառելանյութ լցնելու համար: Հասկանալ տրակտորի և մեքենաների տեխնիկական խնամքի գրաֆիկները: Գիտենալ պահեստի մասերի պահանջը՝ ընթացիկ և միջին նորոգման համար: Կարողանալ իր տրակտորի համար պահեստի մասերի պահանջագիր կազմել: Տրակտորի փաստական արագություն և դործիքի ընդգրկման փաստական լայնությունը վորոշման կանոնները:

Կարողանալ հաշվել տրակտորի արտադրողականությունը մի ժամում և հերթափոխում: Պատկերացում ունենալ տրակտորի համար որացուցային արտադրական առաջադրանք կազմելու մասին: Հաշվել նավթամթերքների պահանջը վորոշ ժամանակով իր տրակտորի աշխատանքի համար (որ. հնգորյակ և այլն):

Պործնական գիտելիքներ

Բերդագլխիկի հսկողություն տակ ձգել ծնկաձև առանցքի առանցքակալները: Հանել և դնել գլանի բլոկի գլխիկը: Այրուցքը մաքրել այրման կամերայից և մխոցների հատակից: Կարողանալ կարգավորել խփանների բացակները: Կարգավորել գազաբաշխման ատամնավոր անիվների ղրվածքը: Կարողանալ հղկել խփանները:

Խնքնուրույն կերպով կարբյուրատորը կարգավորել՝ տնտեսապես ոգտավետ խառնուրդով աշխատելու:

Մոմի մեջ նորմալ կայծատու ժամանակամիջոց սահմանել: Փոխել կայծատու մոմի սրտիկը: Մեխանիկի ղեկավարությունը մագնետոն դնել տրակտորի վրա: Փոխել դինամոմեքենայի փոկը:

Լուծույթ պատրաստել և պաղեցման սխեման լվանալ, մաքրել առաջացած նստվածքից: Փոխել քամալի փոկը: Վորոշել կարտերի մեջ լցվող յուղի պիտանիությունը: Փոխել յուղի մղիչի (насос) ցանցը:

Կարգավորել կցման ագույցի բացակը: Շկիֆն իր առանցքով և փոխանցումներով հանել և տեղը դնել: Կարգավորել կոնաձև ատամնավոր անիվների բացակները:

Կարգավորել և ձգել կիսատնիների առանցքակալները: Փոխել ղեկավարման գնդավոր շառնիլը: Կարգավորել ղեկառնունը (рулевая калонка), վորթաձև փոխանցումը լեկու ուղղությունը:

Փոխել տրակտորի ելեքտրոնաավորման լարերը:

Կարողանալ վստահ աշխատել տվյալ տնտեսությունից մեջ յե-

դած բոլոր մարկաների տրակտորների վրա: Տրակտորը սարքել ստացիոնար աշխատանքի հաժար՝ պատկերով հաղորդել փոկերը:

Վստահ տարբերել տրակտորի թխկոցներն ու աղմուկը: Վորոշել նրանց առաջացնող պատճառները:

Ինքնուրույն կերպով տրակտորին կցել բոլոր տեսակի գյուղատնտեսական մեքենաները՝ պահպանելով անհրաժեշտ կանոնները: Մեքենաների աշխատող որդանները միացնել տրակտորից դեպի տրակտորի ուժի փոխանցող (պտուեր-թեյք-ոֆֆու): Դիշերային ժամանակ տրակտորի աշխատանքի առանձնահատկությունները:

ՎՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՑ ԱՆՅԱԾ ՏՐԱԿՏՈՐԻՍԵՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՅԵՎ ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐ ՏԱԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

Վորակավորման հատուկ հանձնաժողովները յուրաքանչյուր աշխատանքային օրվա վերջում տրակտորիստների ստուգման ակտ են կազմում (տես հավելված № 1), յերեք օրինակով, վորոշք ըստ տորագրվում են հանձնաժողովի նախագահի և նրա անդամների կողմից:

Մի օրինակն ուղարկվում է մարզային, յերկրային կամ հանրապետական վորակավորման հանձնաժողովին, մյուսը տրվում է ՄՏԿայանի դիրեկտորին, իսկ յերրորդը՝ հանձնաժողովը պահում է իր մոտ:

Ծանոթություն.— Ակտ կազմելու ժամանակ պետք է պահպանել հետևյալը.

1. «Հանձնաժողովի նշումներ»՝ սյունակում կարող են գրվել միայն հետևյալ նշումները «լավ», «բավ.» (բավարար) և «անբավ.» (անբավարար):

2. «Հանձնաժողովի յեզրակացություն» սյունակում գրվում են հետևյալ նշումները (տառերով) «առաջին» (առաջին կատեգորիա), «յերկրորդ» (յերկրորդ կատեգորիա), «վերապատր.» (վերապատրաստում է պահանջում), «հեռ.» (հեռացնել տրակտորիստների կազմից տեխնիկական լիա՛ստարանգրագիտության համար) և «խորթ» (հեռացվում է վորպես լողը և թշնամի տարը):

3. Բոլոր մյուս բացատրական նշումները գրվում են «ձանոթություն» սյունակում:

ՄՏԿայանի դիրեկտորին տրված ակտի հետ հանձնաժողովը տալիս է նաև լրացված և ստորագրված «վկայականներ», ստորագրություն վերցնելով տրակտորիստներին տալու համար:

Մարզային, յերկրային և հանրապետական վորակավորման

հանձնաժողովներն ստուգում և հանրագումարի յեն բերում տեղական հանձնաժողովներից ստացվող ակտերը և ամիսը յերկու անգամ (ամսի 1-ին և 15-ին) սահմանված ձևով ԽՍՀՄ Հողժողկոմատին են հաղորդում ստուգման ընթացքը (տես հավելված № 2):

Ծանոթություն.— Հաշվառված տրակտորիստների քանակը դրվում է ընդհանուր աճող դումարով (ստուգման սկզբից ընդամենը):

Մարզային, յերկրային և հանրապետական հանձնաժողովները դնում են «վկայականների» թվարկման համարները և ինչպես առկա, նույնպես և հանձնաժողովների լիազորներին հաշվով տրված բլանկների խիստ հաշվառք են կատարում:

ՄՏԿայանի, դպրոցի, դասընթացի
(անպետքը ջնջել)

..... 193

(ազգանուն և պաշտոնը)

Նախագահ

Ահադամներ

№ Թ	Տրակտորիա- տի ազգանու- նը և ինի- ցիալները	Տրակտորիա- տին քննու- թյան ներկա- յացնող ՄՏԿ- ի անունը	Հանձնաժողովի նշումները			Հանձնաժողովի ղովի ինքա- կացու թյունը	Մանրթու Թ.
			Աշխարհապ. և տրակտ վրա աշխ. (տվո- րելու) մասին	Թերերտի- կական գի- տելիքներ	Գործնա- կան ունա- կու թյուն ներ		

Հանձնաժողովի նախագահ՝

Հանձնաժողովի անդամներ՝

8 6 2 6 4 4 2 4

Տրակտորիստների վորակավորման ռուզման ընթացի մասին

.....մարդ, յերկրամաս, հանրապետություն
(անպետքը ջնջել)

_____ 193 ____ β.

- [illegible]

Ծանոթութիւն.—Քանակը գրվում է ընդհանուր աճող դումարով՝ ստուգման սկզբից:

Հանձնաժողովի նախագահ՝

Հանձնաժողովի անդամներ՝

Պատ. խմբագիր՝ Յազուրյան
Թարգմ.՝ Թուրքյան
Տեխ. խմբագիր՝ Պ. Սարոյան
Մրկագրիչ՝ Սոս Հակոբյան
Հանձնված է արտադրության 1933 թ. դեկտ. 27-ին
Ստորագրվել է տպագրելու 1933 թ. դեկտ 31-ին
Պատվեր № 565 Տիրաժ 1000 Դրավիտ 9024

ՅԵՐԵՎԱՆ. ԳՅՈՒՂՇՐԱՏԻ ՏՊԱՐԱՆ. ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ 50

NL0276813

14508

2 г р

807

1
2

8
БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ОБОЗРЕВАНИЯ
Академии Наук
СССР

ССРА Наркомзем—Сектор Механизации

Программа Испытания трактористов

Сельхозгиз

1934

Э р и в а н